

MINISTARSTVO EKOLOGIJE, PROSTORNOG PLANIRANJA I URBANIZMA
DIREKTORAT ZA PLANIRANJE I UREĐENJE PROSTORA
IV Proleterske brigade br.19,
81 000, Podgorica

Pisarnica Ministarstvo ekologije, prostornog
planiranja i urbanizma

Primljeno:	07.06.2023.			
Org. jed.	Jed. kis. znak	Redni broj	Prilog	Vrijednost

n/r Ana Novaković Đurović,
Ministarka ekologije, prostornog planiranja i urbanizma
n/r Zorica Krsmanović
Državna sekretarka Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma
n/r Marina Izgarević
Generalna direktorica Direktorata za planiranje prostora i informacione sisteme

PREDMET:

DETALJNI PROSTORNI PLAN ZA PROSTOR KONCESIONOG PODRUČJA ZA EKSPLOATACIJU MINERALNIH SIROVINA – BRSKOVO, OPŠTINA MOJKOVAC

Poštovani,

Kao naručiocu planske dokumentacije Detaljnog Prostornog Plana za prostor koncesionog područja za eksploataciju mineralnih sirovina – Brskovo, Opština Mojkovac, koristimo priliku da Vas izvijestimo o svim aktivnostima o toku izrade plana, navodeći šta je sve do sada urađeno shodno Ugovornim obavezama.

Dana 23. Septembra 2021. godine donešena je Odluka o izradi DPP-a za prostor koncesionog područja za eksploataciju mineralnih sirovina-Brskovo, Opština Mojkovac, na osnovu **Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata** (Službeni list Crne Gore", br. 051/08 od 22.08.2008, 040/10 od 22.07.2010, 034/11 od 12.07.2011, 040/11 od 08.08.2011, 047/11 od 23.09.2011, 035/13 od 23.07.2013, 039/13 od 07.08.2013, 033/14 od 04.08.2014), kao i Odluka o određivanju rukovodioca izrade Detaljnog prostornog plana za prostor koncesionog područja za eksploataciju mineralnih sirovina – Brskovo, te visini naknade za rukovodioca i stručni tim za izradu Detaljnog prostornog plana.

Pravni osnov za izradu ovog plana utemeljen je na: **Zakonu o uređenju prostora i izgradnji objekata** (Službeni list Crne Gore", br. 051/08 od 22.08.2008, 040/10 od 22.07.2010, 034/11 od 12.07.2011, 040/11 od 08.08.2011, 047/11 od 23.09.2011, 035/13 od 23.07.2013, 039/13 od 07.08.2013, 033/14 od 04.08.2014), **Odluci o izradi planskog dokumenta i Koncesionom ugovoru**, a planski osnov je na osnovu **važće planske dokumentacije višeg reda, koja je polazište za izradu planskog dokumenta**: PPCG, PPPN NP Biogradska Gora, PPPN Bjelasica-Komovi, PUP Mojkovca, PUP Bijelo Polje, PUP Kolašin i druge relevantne studije i akti, kao i na osnovu **dostavljenih ulaznih parametara od strane nadležnih organa i institucija**.

Shodno Odluci i programskom zadatku, rukovodilac izrade plana je formirao stručni tim, koji broji 19 renomiranih stručnjaka iz oblasti prostornog planiranja. Ukupno sa današnjim danom, stručni tim radi na ovom planskom dokumentu u kontinuitetu, već 19 mjeseci.

U toku proteklih 19 mjeseci, stručni tim je radio dinamikom kako slijedi:

1. Dana 20.12. 2021. godine potpisan Ugovor o izradi plana između rukovodioca tima i Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, kada je predstavljen radni tim, kao i dinamika sa metodologijom izrade plana; (broj ugovora 08-1343/17);

- 2. Dana 14.12.2021.** godine je upućen zahtjev MEPU, kojim su potraživani podaci i uslovi resornih institucija, kako bi se pristupilo izradi planskog dokumenta, kako slijedi: Topografsko –katastarsku podlogu; Smjernice i uslove preduzeća i institucija koje su zadužene za oblasti hidrotehnike, vodoprivrede, saobraćaja, elektroenergetike, elektronskih komunikacija, upravljanja otpada, hidrologije, geologije, seizmike, zaštite životne sredine, kulture, zaštite prirode, šumarstva, poljoprivrede, rudarstva i drugih relevantnih institucija, kao i relevantnu plansku dokumentaciju;
- 3. U maju 2022. godine** je određen obrađivač Strateške procjene uticaja na životnu sredinu od strane MEPU, nakon čega je krajem juna Obradivaču SPU dostavljen radni Nacrt DPP-a na ocjenu varijantnih rješenja, a cilju odabara najpovoljnijeg rješenja sa aspekta zaštite životne sredine.
- 4. Dana 08.02.2022. godine** je predat prvi Izvještaj: Analitička dokumentaciona osnova planskog dokumenta.
- 5. Dana 01.08.2022. godine** je predat prvi Nacrt Plana DPP Brskovo.

Na osnovu Programskog zadatka i inicijalne Analize dokumentacione osnove i stvorenih uslova, pristupilo se postavljanju 3 scenarija razvoja na kojima je formiran Nacrt plana. Sva tri scenarija su obrađena i razrađena kao tri zasebna planska dokumenta. U međuvremenu, nadležno Ministarstvo je imenovalo obrađivača Strateške procjene uticaja na životnu sredinu, kako smo već naveli, koji je trebao da uradi završnu ocjenu prihvatljivosti varijantnih rješenja datih u Nacrtu planskog dokumenta i da predloži smjernice i zaključke za potrebe ovog plana.

Nakon dobijenog Izvještaja o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, zaključna razmatranja i smjernice su implemenitirane u finalni Nacrt DPP-a koji je predat Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma na dalju ocjenu.

Nakon analize planskog dokumenta i dostavljenih pojedinih mišljenja od strane nadležnih organa, kao i prvog, negativnog Mišljenja od strane Opštine Mojkovac, dana 15.09.2022.godine održan je sastanak u kancelarijama Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma u prisustvu planerskog tima, predstavnika nadležnog Ministarstva i predstavnika Koncesionara.

Predmet sastanka je bio nezvanično negativno Mišljenje na Nacrt plana od strane predstavnika Opštine Mojkovac. Nakon razmatranja svih primjedbi, između obrađivača plana i predstavnika Ministarstva dogovoreno je da dokument treba korigovati u skladu sa primjedbama dobijenim od strane Opštine Mojkovac (Mišljenje br.346/9. Od 30.09.2022.) i kao takav predati na dalju ocjenu. Obradivač je pristupio izmjenama Nacrta plana u skladu sa primjedbama dobijenim od strane Opštine Mojkovac.

6. Dana 14.12.2022. godine je predat korigovani Nacrt Plana DPP Brskovo.

Korigovani Nacrt je dostavljen Savjetu za reviziju planskog dokumenta na pregled i ocjenu.

7. Dana 09.01.2023. godine, Obradivaču je dostavljen Izvještaj Savjeta (br.08-8805/13-2022 od 09.01.2023) na Nacrt DPP Brskovo.

U odnosu na Izvještaj Savjeta pristupilo se izmjenama planskog dokumenta. Mišljenja su strukturirana i na svako mišljenje je dat odgovor. Kako je taj dokument prema Mišljenju Savjeta bio obiman i sadržao previše podataka za čitljivost dokumenta, predloženo je da se obrađena 3 scenarija znatno skrate, te da se u potpunosti obradi scenario koji je u Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu vrednovan kao prihvatljiv, što je i učinjeno.

8. Dana 13.03.2023. god. predat je drugi inovirani Nacrt koji je dorađen u odnosu na Mišljenje Savjeta za reviziju planskog dokumenta i svih relevantnih institucija koje su dostavile mišljenje i kao takav dostavljen je Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma.

9. Dana 04.04.2023. godine, od Savjeta za reviziju je dostavljeno pozitivno Mišljenje na drugi inovirani Nacrt DPP-a (Mišljenje br. 08-335/23-2171/3 od 04.04.2023). U skladu sa tim utvrđen je Nacrt planskog

dokumenta od strane Vlade Crne Gore koji je stavljen na javnu raspravu u trajanju od 25.04 -18.05.2023. godine, sa održavanjem centralne javne rasprave dana 09.05.2023. godine.

Ističemo, da je tokom svih navedenih faza izrade planskog dokumenta, radni tim poštovao ugovorene obaveze i radio u skladu sa Odlukom i Programskim zadatkom, te da je obradio sva tri varijanta rješenja od kojih, kako stoji u projektnom zadatku „jedno podrazumijeva tehnologiju zatvorenog sistema za tretman jalovine, bez izgradnje otvorene jezerske vodene površine.“ Naime, Nacrt planskog dokumenta sadrži tri varijantna rješenja, od kojih su za dva varijanta rješenja koja se tiču rudarenja korištene Studije izvodljivosti eksploatacije olova, cinka i pratećih korisnih komponenti u ležištima rudnog polja Brskovo, dok je treća varijanta bez rudarskih aktivnosti, za koju nam od Ministarstva nisu dostavljene potrebne ulazne informacije. Tokom rada na Nacrtu plana obradivač je insistirao da pomenute studije budu zakonski verifikovane i dostavljene obrađivaču preko resornih Ministarstava.

U članu 19 stav 3 Zakona o rudarstvu ("Sl. list Crne Gore", br. 65/08 od 29.10.2008, 74/10 od 17.12.2010, 40/11 od 08.08.2011), navodi se: Organ uprave nadležan za rudarstvo (u daljem tekstu: nadležni organ) vrši stručne i sa njima povezane upravne poslove, i to:

3) pripremu dokumentacije neophodne za određivanje predmeta koncesije (elaborati, analize, studije) i priprema predloge za donošenje akata o koncesiji.

Obzirom da se ovaj plan radi na osnovu Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 051/08 od 22.08.2008, 040/10 od 22.07.2010, 034/11 od 12.07.2011, 040/11 od 08.08.2011, 047/11 od 23.09.2011, 035/13 od 23.07.2013, 039/13 od 07.08.2013, 033/14 od 04.08.2014), koji ne prepoznaje „Koncept plana“ kao model planiranja, planerski tim je u prvoj fazi izrade Nacrta bio prinudjen da za sva tri varijanta rješenja, umjesto na konceptualnom nivou, izradi tri zasebna planska dokumenta.

Ovakav kontradiktorni pristup koji je definisan programskim zadatkom je u velikoj mjeri usložio rad na već izuzetno kompleksnom planskom dokumentu, pa je i obim dokumentacije pored potrebnog vremenskog trajanja i neophodnosti da se uključi mnogo veći tim od predviđenog, iziskivao znatno povećanje obima i sadržaja same dokumentacije.

U vezi sa gore navedenim, Stručni Savjet za ocjenu planskog dokumenta je dao sledeće Mišljenje:

“Način prezentacije koji je korišćen u Planu više odgovara Konceptu plana gdje se prezentuju tri scenarija razvoja. Nažalost važeći zakon ne prepoznaje Koncept plana već se Plansko rješenje sa tri predložena scenarija radi kao Nacrt što ga u startu čini naglašeno opširnim. Neophodno je tehnički doraditi materijal u pravcu bolje čitljivosti karata i teksta.”

U Programskom zadatku takođe se prepoznaje sledeća kontradiktornost:

“ Za ponovno aktiviranje eksploatacije rude na lokalitetu Brskovo obavezna je izrada odgovarajućih projekata koji će obezbijediti primjenu ekološki prihvatljive tehnologije i mjera zaštite životne sredine, što će se provjeriti i studijama procjena uticaja na životnu sredinu. Uvažavajući činjenicu da je područje dio svjetske mreže zaštićenih područja Čovjek i biosfera, posebnu pažnju potrebno je obratiti na ograničenja koja proizilaze iz međunarodnih obaveza posebno kada su u pitanju režimi zaštite.”

Takodje, ističemo da se u Mišljenju Savjeta, koje je ocijenilo Nacrt plana kao pozitivan navodi i sljedeće:

- “Skrećem pažnju na protivrječan tretman predmetnog prostora kroz Plansku dokumentaciju- zaštita i rudarske aktivnosti. Strateška opredjeljenje da li je rudarskim aktivnostima mjesto na ovoj lokaciji treba da bude tema za plan višeg reda – PPCG.”

- “Plan je urađen na osnovu relevantnih analiza, podloga i studija. Nedostaje jasan planski tretman u planovima višeg reda, što je primjedba upućena nosiocu pripremnih poslova, odnosno nadležnom Ministarstvu.”
- “Nakon završne ocjene prihvatljivosti varijantnih rješenja, konačno opredjeljenje, da li i kako eksploatirati rudu, treba osloniti na zaključke i smjernice Strateške procjene uticaja na životnu sredinu, čiji sadržaj i metodologija moraju temeljito odgovoriti na predmetnu dilemu razvoja rudarske aktivnosti u djelimično zaštićenom području.”
- “Na mapi “Izvod iz PPCG” prostor eksploatacionog polja je u zahvatu “zone zaštićene međunarodnim ugovorima”, što je vrlo značajna konstatacija jer se prenamjenom može dovesti u pitanje ozbiljnost i značaj zvaničnih opredjeljenja!”
- “Formalno, a u ovom slučaju naglašeno i suštinski, nije prihvatljivo planom nižeg reda mijenjati opredjeljenja iz Prostornog Plana Crne Gore (“Ustav o prostoru”). Strateško opredjeljenje PPCG-a je da je predmetni prostor zaštićeno područje pa se takvo opredjeljenje ne može promijeniti time što ćemo napraviti najbolji plan organizacije rudnika već izborom između opredjeljenja PP CG-a i Državnog plana eksploatacije mineralnih sirovina za period 2019 - 2028 godine.”
- “Izradu novog PPCG-a, koja je u toku, treba iskoristiti da se, prvo provjere strateška opredjeljenja vezano za ovo područje, a to su zaštita prostora (utvrđena dosadašnjim PP CG do 2020.g.) naspram reaktiviranja rudnika (Državni plan eksploatacije mineralnih sirovina za period 2019-2028 godina). “
- “Ovaj DPP ima svrhu samo ako se na strateškom nivou utvrdi opredjeljenje da se rudnik reaktivira.”

Kako je prethodno navedeno, Nacrt planskog dokumenta prema Projektom zadatku sadrži tri varijantna rješenja, od kojih su dva urađena na osnovu *Studije izvodljivosti eksploatacije olova, cinka i pratećih korisnih komponenti u ležištima rudnog polja Brskovo*, urađene za potrebe Koncesionara od strane Instituta za Rudarstvo i metalurgiju Bor. Jedna od Studija (rađena 2019. godine) predlaže metodu obrade rude stvaranjem mokrog jalovišta, koja je sa aspekta zaštite životne sredine smatrana kao ekološki neprihvatljiva, dok je druga Studija radjena tokom izrade Nacrta plana u 2022. godini koja je trebala da predloži “zatvoren sistem za obradu jalovine” sa jasno opisanom i objašnjenom tehnologijom prerade rude.

U članu 19 stav 3 Zakona o rudarstvu (“Sl. list Crne Gore”, br. 65/08 od 29.10.2008, 74/10 od 17.12.2010, 40/11 od 08.08.2011), navodi se: Organ uprave nadležan za rudarstvo (u daljem tekstu: nadležni organ) vrši stručne i sa njima povezane upravne poslove, i to: 3) pripremu dokumentacije neophodne za određivanje predmeta koncesije (elaborati, analize, studije) i priprema predloge za donošenje akata o koncesiji.

Tokom izrade plana, od istog organa nije dostavljen niti jedan zvanični dokument ili akt koji se tiče predmetnog područja, shodno stavu 3 (elaborati, analize, studije), a dostava podataka je tražena zvanično preko Naručioca plana Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma.

U članu 33 stav 4 i stav 5 istog Zakona se navodi: Odobrenje za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacionom polju (u daljem tekstu: odobrenje za eksploataciju) izdaje nadležni organ, na zahtjev koncesionara. Zahtjev iz stava 1 ovog člana naročito sadrži: naziv i vrstu mineralnih sirovina koje se namjeravaju eksploatirati, podatke o podnosiocu zahtjeva, planiranom početku i dinamici izvođenja radova. Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana prilažu se sljedeći dokazi:

- 1) ugovor o koncesiji;
- 2) situaciona karta u razmjeri 1:10.000 (ili većoj) sa ucrtanim granicama eksploatacionog polja, javnim saobraćajnicama, rudarskim radovima i drugim objektima koji se nalaze na eksploatacionom

polju, opisom granica, nazivom eksploatacionog polja i naznačenjem opštine na čijoj se teritoriji nalazi;

- 3) potvrdu o bilansnim rezervama mineralnih sirovina koja se izdaje u skladu sa važećim propisima o klasifikaciji i kategorizaciji rezervi;
- 4) studija izvodljivosti eksploatacije ležišta mineralnih sirovina sa prikazom uslova i načina eksploatacije i pripreme mineralnih sirovina sa dinamikom izvođenja radova i podacima o metanoobilnosti, zaprašenosti i zavodnjenosti, oplemenjivanju, upotrebi i plasmanu, mjerama zaštite i sanacije životne sredine kao i podacima Katalog propisa v3.05 Strana: 6 o tehničkoj opremljenosti i stručnim kadrovima;
- 5) mišljenje nadležnog organa za zaštitu životne sredine na studiju izvodljivosti eksploatacije.

Od svega gore navedenog dostavljeno je samo Mišljenje 03-d-1678/2 22.09.2022. godine, od strane Agencije za zaštitu životne sredine na predatu Studiju izvodljivosti eksploatacije olova, cinka i pratećih korisnih komponenti u ležištima rudnog polja Brskovo, u kojem se između ostalog navodi sledeće:

“Predmetna studija nije komplementarna sa onim što propagiraju odredbe zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu koje jasno preciziraju postupke pripreme, usvajanja i realizacije planova i programa koji imaju značajan uticaj na životnu sredinu”, što upućuje da su u toku pripremnih poslova za izradu planskog dokumenta izostale aktivnosti vezano za zvaničnu dostavu relevantnih podataka od strane nadležnog organa tj. Nacrtom plana su obrađena dva varijantna rešenja koja se tiču rudarenja a prema Studijama koje do sada nisu zvanično dostavljene Obradivaču u skladu sa crnogorskim zakonodavstvom. Takođe, navodimo i sledeću činjenicu, da su u predmetnim Studijama glavni projektanti dali izjave da je Studija rađena prema crnogorskoj legislativi od kojih sledeći pravilnik i zakoni nisu važeći: *Pravilnik o sadržini rudarskih projekata (Sl. list Republike Crne Gore br. 1/94), Zakon o vodama (Sl. list Republike Crne Gore br. 16/95), Zakon o životnoj sredini (Sl. list Republike Crne Gore br. 12/96; 55/00) i Zakonom o izgradnji objekata (Sl. list Republike Crne Gore br. 55/2000).* Ukazujemo na činjenicu da je Koncesionar bio u obavezi da pomenute Studije dostavi nadležnom organu koji je potpisnik Ugovora o koncesiji kako to i nalaže Zakon o rudarstvu prema članu 33, tačka 4. kako bi se izvršila provjera validnosti podataka i usaglašenosti sa važećim propisima i zakonima.

Ističemo da sve pripreme planskih dokumenata podrazumjevaju učešće, prvenstveno JU Zavoda za geološka istraživanja i nadležnog Ministarstva (kako je navedeno u Državnom planu eksploatacije mineralnih sirovina za period 2019 – 2028. godine, Poglavlje 10. stav 6.) u ustupanju geoloških podloga i davanja smjernica, uključujući podloge za davanje koncesija za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, a nakon toga obrađivaču plana zvaničnim putem preko resornog Ministarstva.

Planerski tim je vrlo detaljno i studiozno pristupio izradi predmetnog planskog dokumenta, dok je tokom rada nekoliko puta od nadležnog organa zvanično potraživao ključne podatke koji bi bili zvanični osnov za izradu jednog ovako kompleksnog plana, sve imajući u vidu i odredbe programskog zadatka, odnosno zahtjev za izradu tri varijantna rešenja, od čega jedno treba da predloži zatvoreni sistemom tretmana jalovine.

U toku izrade plana jasno su prepoznati konflikti koji se javljaju u prostoru i u opredjeljenjima planova višeg reda, odnosno suprotstavljeni su razvoj poljoprivrede, turizma, očuvanje prirode i rijeke Tare kao rezervata biosfere sa jedne strane i razvoj rudarstva i devastacija prostora na duži vremenski period sa druge strane, uzimajući u obzir tri aspekta (socialni, ekonomski i ekološki), koji uvijek zajedno kroz sinergiju treba da opredijele prije svega, lokalno stanovništvo o pokretanju raznih privrednih djelatnosti.

Zadatak DPP-a za prostor koncesionog područja za eksploataciju mineralnih sirovina – Brskovo je da ukaže na mogućnosti korišćenja prostora, usaglašeno sa najboljim dostupnim tehnologijama i najvećim standardima zaštite životne sredine i zdravlja ljudi, a u skladu sa važećim zakonima i propisima Crne Gore i međunarodnim konvencijama čiji je potpisnik država Crna Gora.

Međutim, u odnosu na navedeno, postavlja se pitanje da li i na koji način Planski dokument ima mandat da odluči da li treba realizovati projekat otvaranja rudnika Brskovo ili ne i na taj način sačuvati prostor obuhvata Plana od devastacije, jer kao što je navedeno planerskom timu nije dostavljena adekvatna ulazna dokumentacija.

Sa tim u vezi, radni tim stručnjaka okupljen na izradi DPP-a je u potpunosti svjestan uticaja koji otvaranje rudnika ima na životnu sredinu, i prepoznaje konflikt u prostoru vezan za obuhvat rudarskih radova u bafer zoni NP Biogradska Gora.

S toga, ne treba izgubiti iz vida činjenicu da je u cilju izbora najpovoljnijeg rješenja sa aspekta očuvanja životne sredine prostora obuhvata, posebno u slučaju ovako kompleksnih odluka zakonom uvedena obaveza izrade postupka Strateške procjene uticaja na životnu sredinu. Cilj izrade strateške procjene uticaja Plana na životnu sredinu je, da se na osnovu karakteristika postojećeg stanja obuhvaćenog područja, prepoznaju i vrednuju svi mogući negativni uticaji realizacije planiranih aktivnosti, te u skladu sa tim potencijalno predvide i definišu mjere zaštite, a u cilju minimiziranja uticaja, odnosno dovođenja na prihvatljive okvire sa minimalnim konfliktima vodeći računa o kapacitetu životne sredine datog prostora. Da bi navedeno bilo moguće, potrebno je realno sagledati Planom predviđene aktivnosti i predložiti mjere za smanjenje potencijalno negativnih uticaja. Da bi to bilo realno, neophodno je kroz izradu SPU obezbjediti ekonomsku analizu, koja bi izmjerila odnos dobijenog i izgubljenog kroz ekonomsku mjerljivost prirodnih resursa područja obuhvata. Što nedostaje u predloženom dokumentu SPU. Kroz tako dobijene inpute od SPU-a, iste je neophodno integrisati u planski dokument kako bi se kroz analizu predloženih varijantni planskih rješenja, potencijalno izabralo najpovoljnije sa aspekta zaštite životne sredine prostora obuhvata.

Imajući u vidu sve navedeno, jasno se može zaključiti da je zadatak planskog dokumenta da prema programskom zadatku i odluci razmotri scenarija razvoja budućih rudarskih aktivnosti, da realno i stručno sagleda prostor obuhvata i prepozna konflikte u postoru, da prikaže jasno podatke o ekonomskim direktnim i indirektnim dobitima Države u slučaju realizacije projekta, kao i da uz pomoć instrumenta Strateške procjene uticaja na životnu sredinu odredi tačno šta su materijalni i nematerijalni gubici koje će biti posljedica realizacije rudarskih aktivnosti. U ovom slučaju Strateška procjena uticaja na životnu sredinu ima presudan značaj jer njen zadatak upravo jeste da identifikuje uticaje i da ih jasno prikaže, te na osnovu toga izabere konačno rješenje. Jasno kvantifikovani uticaji mogu služiti kao osnov za donošenje odluka na državnom nivou, što ovom dokumentu nedostaje.

Očekivalo se da će Strateška procjena uticaja na životnu sredinu dati adekvatne smjernice u odnosu na relevantne podatke i studije koje su izrađene za predmetno područje, kao i Zakonske propise kako bi planerski tim bio u mogućnosti, da na relevantan način definiše potrebne mjere zaštite životne sredine, zdravlja ljudi i područja koje je predmet plana, čemu je dodatno doprinjelo i nepostojenje prethodno verifikovanih potrebnih informacija u vezi sa kompletnim tehnološkim postupkom prerade rude i tretmana nastalog (čvrstog i tečnog) opasnog otpada koje je dato u Studiji izvodljivosti eksploatacije olova, cinka i pratećih korisnih komponenti u ležištima rudnog polja Brskovo.

U ODNOSU NA SVE GORE NAVEDENO ZAKLJUČUJEMO SLEDEĆE:

1. Detaljni prostorni plan – DPP, nije instrument za donošenje odluka o daljem strateškom razvoju države, iako ima mandat da uz postupak Strateške procjene uticaja na životnu sredinu ukaže na sve prepoznate negativne uticaje i potencijalne mjere zaštite, te na osnovu toga da input Državi da ocijeni opravdanost realizacije predmetnog plana.
2. Stav Vlade Crne Gore po pitanju podrške ovom projektu je nejasan, što se može sagledati i kroz postavku Programskog zadatka u kome se navodi da je potrebno da plan ponudi tri varijantna rješenja koja će biti vrednovana sa aspekta životne sredine, što je planom i definisano. Varijantna rješenja daju projekcije za potencijalno korišćenje prostora, ali opet ističemo, konačno opredjeljenje treba da se definiše u odnosu na preporuke Strateške procjene uticaja na životnu sredinu.
3. U skladu sa zakonom od SPU kojim je definisan cilj izrade, kako i sadržaj izvještaja o SPU, a uvažavajući suštinu izrade ovog postupka, te činjenicu da prostor obuhvata plana zalazi u granice zaštićenog područja, metodologija istog mora temeljno odgovoriti na predmetnu dilemu razvoja rudarske aktivnosti u prostoru značajnih prirodnih vrijednosti.
4. Savjet za reviziju planskog dokumenta u Izvještaju ističe sljedeće: *“Nakon završne ocjene prihvatljivosti varijantnih rješenja, konačno opredjeljenje da li i kako eksploatirati rudu, treba osloniti na zaključke i smjernice SPU na životnu sredinu, čiji sadržaj i metodologija mora temeljito odgovoriti na predmetnu dilemu razvoja rudarske aktivnosti u djelimično zaštićenom području.”*
5. Ukazujemo na činjenicu da se za izradu Nacrta plana koristila *Studija izvodljivosti eksploatacije olova, cinka i pratećih korisnih komponenti u ležištima rudnog polja Brskovo* uradjena od strane *Instituta za rudarstvo i metalurgiju Bor* koju je dostavio Koncesionar, što je ukazano na sastanku održanom 15.09.2022.godine u prostorijama nadležnog Ministarstva u prisustvu predstavnika Ministarstva, članova planerskog tima i predstavnika Koncesionara. Obradivač planskog dokumenta je tada zahtijevao zvaničnu dostavu verifikovane *Studije izvodljivosti eksploatacije olova, cinka i pratećih korisnih komponenti u ležištima rudnog polja Brskovo* od strane relevantnih državnih institucija iz oblasti rudarstva i tehnologije prema odredbi Zakona o rudarstvu član 33.
6. Ukazujemo također i na odsustvo predstavnika Ministarstva kapitalnih investicija, koje rukovodi procesima i postupcima vezanim za koncesije, a na upućeni poziv za prisustvo Centralnoj Javnoj raspravi u ulozi relevantne institucije u okviru koje se nalazi Direktor za geologiju i rudarstvo.
7. Takođe, ukazujemo i na odsustvo predstavnika Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma, koje je nasljednik potpisanog ugovora sa Koncesionarom (Ugovor o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju sulfidne polimetalne rude (Pb, Zn, Cu, FeS₂ i ostalih pratećih sulfida metala) na istražno-eksploatacionom prostoru bivšeg rudnika „Brskovo“ kod Mojkovca,), kome je takođe upućen poziv prisustvovanju centralne javne rasprave dana 09.05.2023.godine.
8. Naglašavamo da su i Ministarstvo Kapitalnih investicija (Mišljenje broj 04-304/22-9894/2 od 29.09.2022) i Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma (Mišljenje broj 002-332/22-10704/2 od 31.08.2022) dali pozitivno Mišljenje na Prvi predati Nacrt plana.
9. Ujedno, želimo i da ukažemo na činjenicu da Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma nije pribavilo mišljenje od kancelarije UNESCO-a prije početka izrade planskog dokumenta, a u vezi sa planiranim aktivnostima imajući u vidu potencijalni uticaj na rijeku Taru.
10. Dalje, navodimo i sljedeću činjenicu: Prema Zakonu o uređenju prostora i izgradnji objekata (“Službeni list Crne Gore”, br. 051/08 od 22.08.2008, 040/10 od 22.07.2010, 034/11 od 12.07.2011, 040/11 od 08.08.2011, 047/11 od 23.09.2011, 035/13 od 23.07.2013, 039/13 od 07.08.2013, 033/14 od 04.08.2014) održana je javna rasprava u trajanju od 15 dana. Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je prije isteka javne rasprave donijelo Odluku o produžetku javne rasprave u roku od

novih 30 dana sa trajanjem do 03.07.2023. i objavilo održavanje druge centralne javne rasprave dana 12.06.2023. godine sa početkom u 10h, u Centru za kulturu „Nenad Rakočević“ Mojkovac.

11. Shodno pomenutom Zakonu članu 42 Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu stavlja se na javnu raspravu istovremeno sa stavljanjem na javnu raspravu nacrtu planskog dokumenta, na šta su tokom održane centralne javne rasprave iznešene primjedbe. U skladu sa tim smatramo da produžetak javne rasprave ima utemeljenje u detaljnom sagledavanju Izvještaja strateške procjene uticaja na životnu sredinu a sve u skladu sa primjedbama sa centralne javne rasprave održane u prostorijama Opštine Mojkovac i da druga centralna rasprava treba da ima za fokus Stratešku procjenu uticaja i mjere i opredeljenja koja su u njoj postavljena.
12. Tokom postupka utvrđivanja Nacrta plana, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma kao i Vlada Crne Gore koja je utvrdila predmetni Nacrt Plana, su stavljanjem istog na javni uvid putem javne rasprave, prihvatile dokument i preuzele odgovornost za sve dalje postupke u odnosu na propisanu proceduru.

Imajući u vidu sve gore navedeno, a u vezi sa kompletnim postupkom i nedostacima koji su pratili izradu planskog dokumenta, planerski tim je saglasan sa određenim primjedbama sa Javne rasprave, a koje se odnose na zakonsku neusaglašenost do sada neverifikovane *Studije izvodljivosti eksploatacije olova, cinka i pratećih korisnih komponenti u ležištima rudnog polja Brskovo*, kao i nedostaci dostavljene SPU koja nije uzela u razmatranje prisustvo žive i ostalih teških metala, imajući u vidu odredbe Zakona o industrijskim emisijama "Službeni list CG", br. 17/2019 i 3/2023.) i nedostatak mišljenja Direktorata za ekologiju MEPU- a na planski dokument, pa se uopšte dovodi u pitanje zakonska mogućnost sprovođenja planiranih rudarsko-prerađivačkih aktivnosti (Zakon o ratifikaciji Minamata konvencije), odnosno zakonitost sprovođenja predloženog planskog rješenja.

Na osnovu svega navedenog, smatramo da proces koji treba da prati izradu izuzetno kompleksnog planskog dokumenta ne smije da ima proceduralnih propusta, što se odnosi na sledeće:

1. Nedostatak verifikovane *Studije izvodljivosti eksploatacije olova, cinka i pratećih korisnih komponenti u ležištima rudnog polja Brskovo* (Zakona 33 stav 4), a koja mora biti usaglašena sa važećim zakonima i propisima Države Crne Gore
2. *Studije izvodljivosti eksploatacije olova, cinka i pratećih korisnih komponenti u ležištima rudnog polja Brskovo* mora biti usaglašena sa svim međunarodnim konvencijama koje je Dražava Crna Gora ratifikovala (Zakon o ratifikaciji Minamata konvencije)
3. Nedostatak dokumentacije koja je morala da bude pripremljena od strane „JU Instituta za geološka istraživanja Crne Gore“, a prema Državnom planu eksploatacije mineralnih sirovina za period 2019 - 2028 godine, poglavlje 10. stav 6.
4. Nedostatak relevantnih mišljenja za pitanja zaštite prostora na medjunarodnom i lokalnom nivou (UNESCO) i zaštite životne sredine i ekologije (Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma).

Ne želeći da ulazimo potencijalno u zonu kršenja zakonskih propisa i odredbi, a u cilju zaštite profesionalnog integriteta planerskog tima, predlažemo suspendovanje planerskih aktivnosti, kao i potencijalno otkazivanje zakazane druge centralne javne rasprave do donošenja strateških odluka vezanih za koncesiono područje na državnom nivou, poštujući svu gore navedenu zakonsku regulativu.

Rukovodilac izrade plana:
Dr Sonja Radović Jelovac, dia
Podgorica, 07.06.2023. godine